

«ԲԵՐՔԸ ՀԱՎԱՔԵՆՔ, ԼՅՆԵՆՔ ԱՄԲԱՐԸ, ՈՐ ՀԱՎԵՐԺ ԱՊՐԻ ՄԵՐ ՂԱՐԱԲԱՂԸ»

Պողոսագոմեր: Չառի Ղուկասյան (90 տարեկան)

Որքան հեշտ է պարերագմի ժամանակ մահանալը, այնքան էլ դժվար կովից հեղո ապրելը: Այս իրողությունը առավել սուր էս զգում Մարտակերտի ազատագրյալ բնակավայրերում, ուր առաջին մտահոգությունը ավերված բնակավայրերում բնակչությանը տեսնվում է: Հայաստանի տարբեր շինարարական կազմակերպությունների օգնությամբ սկսվել են վերականգնման աշխատանքները, և խորհրդանշական է, որ բոլոր գյուղերում առաջինը նորոգում են դպրոցական շենքերը:

Կազմվում են գյուղերի բնակիչների ցուցակները բազմաստիճան նշումներով, ովքեր են արդեն գյուղ վերադարձել կամ գտնվում է՝ ՀՀ փառածրում, և ովքեր են ապաստանել Հայաստանում կամ էլ հեռաքել ու սրվել նախկին Խորհրդային Միության

յունով մեկ: Հայաստանում եղողների մեծագույն մասը ամենայն հավանականությամբ կվերադառնա, շրջանում վարահ են, որ կարողը էս է բերելու նաև օրապ ափերում հանգրվանածների մեծ մասին: Տների վերականգնումից հետո երկրորդ դժվարությունը զբաղվածության հարցն է, թեև ասում են, որ աշխատող մարդը անգործ չի մնա:

Տների վերականգնման համար մեր հանրապետությունից փարվող շինանյութից բացի օգրագործվում է նաև տեղական հումքը: Բարեբախտաբար, լուսամուտների շրջանակների, դռների ու փանիքների համար անհրաժեշտ փայտանյութը այստեղ առար է: Երբ Շուշին ազատագրվեց, քաղաքի տարբեր անկյուններում կիրված էին կրակված արկերի արկերը, որոնք սրեփանակերույցի-

ները տառան ոռանս աստոտաստի վառելափայտ՝ դառը կարավով ասելով թե՛ ափսոս, եթե քաղաքին ավելի խփած լինեին, հիմա վառելիքը ավելի շար կլիներ: Նույն չեով էլ Մարտակերտի գրավյալ գյուղերում են բարչրանում կրակված արկերի կույտերը, որոնց տախարակները բավականին հարմար են շինարարական վերականգնման աշխատանքների համար, և տներն ավերած արկերի փայտյա պարյաններով էլ հիմա վերականգնում են այդ նույն տները:

Թեև տները դեռևս ավերակ են, սակայն դրանցում արդեն վառվում է լույսը: Մինչև վերջերս Արցախը էլեկտրականություն էր ստանում միայն Հայաստանից, հիմա աստիճանաբար

օգրագործվում է հիդրոէներգիայի անսպառ և էժան ուժը, ու սնույող կայաններից դեպի գյուղերն են չգվում էլեկտրագծերը: Լույսը կյանքի հաղթանակն է, որն առավել սուր էս զգում ռազմաճակատային գծում, ուր խավարը դարանակալ մահ է թվում: Գերավանի ճանապարհին գրնվող փրանսֆորմատորային ու ժերոպույցի կայանում գիշեր ու ցերեկ վառվում է մի մեծ լամպ՝ գյուղերի անցնող ու դարչուլ բնակիչներին ասես հիշեցնելով, թե երբ չեի էլեկտրագծերը հասնեն ինչ, դուք էլ կողովեք լույսով: Մարտակերտի շրջափակողի նախագահ Վլադիմիր Մարգարյանի բնորոշմամբ այս լամպերը կյանքի ճրագն են և լեռնաշխարհի կարտից հեղո դեպի ծննդավայրը չգող երկրորդ ուժն են դառնալու: Կյանքի ճրագից իր հայրենի և շրջակա գյուղերը լույս հասցնելու գործով է օրնիբուն զբաղված Դրմբոնի գյուղխորհրդի նախագահ Մուրեն Շաբոյանը: Երեկոյան հոգնած, բայց վաստակած քայլերով նա իր բրիգադի անդամների հետ վերադառնում է գյուղ, հաշվում, թե էլի քանի մեկրով առաջ չգվեցին էլեկտրահաղորդման գծերը, ապա չեոքն առնում իրենց տանը սերնդե-սերունդ փոխանցվող հինավուրց սազը, և հոր չայնակցմամբ հնչում է օրվա լարումից և շրջափակումից ու սլարերագմական նեղություններից ծնված երգը:

Բերքը հավաքենք, լյնենք ամբարը:

Որ սովը չընկնի մեր Ղարաբաղը: Առավոտյան մինչ կկարգավորի գյուղի ներքին աշխատանքները և կշարժվի դեպի բարչրայվող էլեկտրաստանեոռ, վեոստին հնչում է հո հոգու ինքնաբույս երգը:

Գործի գյենք սայլն ու արորը:

Որ չդադարի երեխայի օրորը: Հերթական օրն է բայվում Արցախի աշխարհի վրա: Չինվորները շարպում են փոխելու դիրքերը, նոր վերադարչուցներն են հեկեկալով փլվում իրենց ավերակ տների սոջն, ավելի շուր վերադարչումները արդեն դաշտ են շարպում, որ ժամանակին հասցնեն ավարտել գյուղատնտեսական աշխատանքները, և Դրմբոնից մինչև Հայքերք ասես արչագանքվում է Մուրենի երգի կրկնակը:

Բերքը հավաքենք, լյնեք ամբարը: Որ հավերժ ապրի մեր Ղարաբաղը...

Ղազարահողեր: Բեկնագարյան